

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת מסעי כ"ח תמוז תשע"א | גליון 462

קטנות וגדלות

פעם אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב בימי בין המצרים: כמה יפים יהיו הימים הללו לעתיד לבוא... יום שבעה עשר בתמוז יהיה יום טוב ראשון, יום תשעה באב, יום טוב אחרון, וימים שבינתיים, חול המועד!...

אלו ימים קדושים מאוד, שבעצם מכוונים כנגד אותם עשרים ואחד ימים שמראש השנה עד אחר שמחת תורה. ראש השנה נקרא יום הזיכרון, ויום שבעה עשר בתמוז שכנגדו, סגולה לכתוב בו קמע לזיכרון! את הימים הטובים אנו מסיימים בתפילה הנרגשת של "אתה הראת", מול ארון הקודש ביום שמחת תורה. וגם בסיום ימי בין המצרים, אנו קוראים "אתה הראת לדעת", בשבת נחמו!

אלא מה? לפני שהאדם נהיה גדול, הוא מוכרח מקודם להיות קטן... לפני שאדם מתענג למשל על אור הכפרה של יום כיפור, הוא מוכרח מקודם להיות קטן ולפחד מהעונש על העוונות... אז אותם עשרים ואחד יום שבחודש תשרי אנו חוגגים אותם מתוך גדלות, אנו מוכרחים לחוות עכשיו בקטנות. ילדים קטנים רואים את הכל הפוך. אם יום ראש השנה הוא יום הזיכרון, בשבעה עשר בתמוז דווקא נשתברו הלוחות ונשתכחה התורה. לכן גם לא מסתפרים. כמו ילדים קטנים המגדלים שיער ארוך...

ככל שאדם מתנהג בימים אלו על פי רוח האבל שבימים, הוא זוכה אחר כך בימים הטובים, להתנהג לפי רוח השמחה שבימים.

דברי הימים

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

התכלית שבדרכים

קר ומתכתי... גם אייזיק חפר, והתוצאות לא בוששו לבוא. תיבה עתיקה נפתחה בפניו על שפע אוצרותיה... לכאורה הייתה דרכו של אייזיק בחינם. הן האוצר המתין מתחת לתנורו... אך לא. הוא היה צריך לנסוע לפראג, כדי לזכות באוצר שתחת לתנורו.

'עוברי דרכים', הם אנשים שהדרך בעיניהם מעבר בלבד. הם בוודאי היו בוכים במקומו של אייזיק על המסע הארוך והמיותר. 'הולכי דרכים', הם אנשים שמבינים, כי הדרך כשלעצמה, היא גם תכלית. גם כשלא רואים. גם כשלא מבינים. השי"ת יודע להיכן כל נשמה צריכה להגיע ואיזו דרך עליה לעבור כדי להשלים את תכלית ביאתה לעולם.

השוני בין 'הולכי הדרכים' לעוברי הדרכים' עולה, כשתקלה ניצבת בדרכם. בעוד העוברים מתקצפים, ההולכים דווקא מחייכים. כנראה ש'התיקון' נמצא פה... רבי יוסי לא פחד מהולכי הדרכים. הללו לא יתקצפו אם יתקלו ביהודי עומד בתפילה. הוא פחד מ'עוברי הדרכים'...

פרשת מסעי. מ"ב מסעות. לפעמים מתקדמים, ולפעמים דווקא חוזרים. הדרך היא לא אמצעי, היא תכלית בפני עצמה. על כן היא זוכה גם לפרשה לעצמה.

חכמינו ז"ל מספרים, על רבי יוסי שהיה מהלך בדרך ונכנס בחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו הנביא והמתין לו על הפתח. כשיצא, אמר לו: בני, מפני מה נכנסת לחורבה להתפלל, הן היה עליך להתפלל בדרך? השיב לו: מתיירא הייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים!

מדוע מכנה רבי יוסי את העוברים ושבים 'עוברי דרכים', במקום: 'הולכי דרכים'?

מסורת ישנה מספרת על יהודי בשם אייזיק שחלם לו כי למרגלות גשר פראג, ספון אוצר יקר. בלי להתעצל, נטל את מקל הנדודים ופתח במסע אל האוצר הנכסף. בליל נטול ירח אחד, התייצב למרגלות הגשר והחל חופר בקדחתנות, כשזרוע פלדה לפתח פתע את עורפו. מבטיו של שומר העיר פלחו את כליותיו ועוד הגרזן צונח ארצה מידו המרטיטה לחש בפחד: חלמתי... חלמתי... שיש אוצר מתחת לגשר... חה! חה! פרץ שחוק אדיר מלועו של השומר. אני דווקא חלמתי, כי בביתו של יהודי בשם אייזיק מהעיר קרקוב, ספון אוצר מתחת לתנור... נו, כלום אקום ואסע בשביל כך לקראקוב?! אחיזתו של השומר רפתה ואייזיק מיהר להסתלק עם כליו. דרכו אצה לו הביתה, אל מתחת לתנור... ואילו השומר נשאר עומד נבון לצד הבור הפעור. מי יודע? אולי יש דברים בגו... ידיו החסונות המושיכו במלאכתו של אייזיק, ועד מהרה חשו במגע

ר"ת	יציאית השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:54	20:17	19:03	ירושלים
20:51	20:19	19:19	ת"א אשדוד
20:52	20:20	19:11	חיפה
20:50	20:17	19:16	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

רפואת בן המלך

"ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם" (ל"ג, ב). מה ראה הכתוב למנות את מסעות בני ישראל, הן מה שהיה כבר היה? וברש"י הביא דברי המדרש: משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפואתו. כיוון שהיו חוזרין, התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו: כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו'.

וכמה קשים דברי המדרש ליישבם: א. אם היה האב מלך, מדוע לא קרא הרופא לביתו? ב. מה משמעות האמירות: 'כאן ישננו, כאן הוקרנו'. אלו תובנות הן יוצרות?

הקדוש ברוך הוא, הוא המלך הגדול ואנו בניו אהוביו. עם ישראל היוצא ממצרים היה כה חולה וכאוב. ייסוריה של הנפש היהודית הזכה בעת שהייתה במצרים ערוות הארץ, בלתי ניתנים לתיאור. הרפואה הייתה תלויה בראש ובראשונה בהחלפת המקום, האוויר. מציאת מקום תואם יותר וקדוש יותר עבור נשמות שכאלה. כמובן שלא היה שייך לקרוא את הרופא לשם, כי הרפואה הייתה תלויה בשינוי המקום דווקא. וכן נדדו היהודים מתחנה לתחנה, כשהמוצאות אותם בתחנות, אלו העוונות והמכשלות, מלמדות כי עדיין אין זה המקום המרפא... עד שהגיעו לארץ ישראל ולראשונה לא חטאו עוד.

כעת היה משה רבינו מתאר את המסעות שלב, שלב, להראות כמה גדול נס הרפואה, שאחר שמ"ב מקומות בעולם לא הצליחו להעלות ארוכה, 'כאן הוקרנו, כאן חששת', נמצאה לבסוף ארוכת העם.

הנוד לעבר

הזדמנות להבין!

בגילון הקודם, עסקנו באומנות ששמה 'הקשבה'. לא עידוד, לא ניחום. הקשבה. ראוי לציין, כי ישנם ילדים, שכשמדברים אליהם כשהם בוכים, הם רק כועסים יותר. כל מה שהם זקוקים לו, זו דמות בוגרת ומקשיבה. עצם התייצבותה של הדמות הסמכותית לציידם, מעניקה להם כוח ורוגע.

הסיפור הבא נשמע מפי אב לאחרונה: "בשבוע שעבר פרץ בני הביתה כשהיא שטוף דמע. ללא אומר ודברים נכנס לחדרו והתכרבל במיטתו מתייפח. לא הצלחתי להציל מפיו מה היה לו, אז נטלתי כסא והתיישבתי לציידו. כך במשך חמש דקות תמימות. פתאום הוא הפסיק לבכות ובעבור שעה כבר שמעתי אותו מפום להנאתו... עד היום – מספר האב – אינני יודע מה הייתה סיבת בכיו. אך מבחינתי משנה הסוף. זה הסתיים בחיוך משוחרר."

סוג נוסף של תגובה, הוא מלל מינימאלי, מילה או שתיים, שמשדר אכפתיות. תגובה זו מעניקה לילד משענת, כדי לסדר את מחשבותיו ולהתארגן לתגובה נכונה ובריאה. לדוגמה:

ילד: אבא, שוב גנבו לי את העט. אבא: באמת? ילד: השארתי אותו על השולחן וכשחזרתי הוא לא היה. בוודאי מישהו לקח אותו. אבא: כן? ילד: זאת כבר הפעם השלישית שגונבים ממני חפצים. אבא: אוי... ילד: אני יודע מה אעשה. מעכשיו אנעל את חפצי במגירה כל פעם שאצא מהחדר. אבא: אהה... (תוך כדי הנהון ראש) הדיאלוג היה מסתיים אחרת לגמרי לא הייתה תגובתו של האב:

בנימות האשמה: אתה לא מספיק אחראי על חפצייך! או בביקורת: מדוע אינך דואג להחזיר את החפצים למקומם?! או במתן עצות: כבר אמרתי לך כמה פעמים להחזיר את חפצייך למקומם ולא להשאיר אותם פזורים בחדר!

תגובות מסוג זה, לא די שלא היו משיגות את מטרתן, אלא עוד גורמות לילד להתבצר בכאבו מבלי להגיע לכל תובנה שתמנע את הישנות המקרה בעתיד.

יש הסבורים בטעות כי תגובה ריקה כמו זו המוצעת, היא בעצם על חשבון חובתו וזכותו של ההורה לחנך. אך האמת הפוכה לחלוטין. ההטפה בסיטואציות אלו אינה משיגה את מטרתיה כלל. רק הדממה וההבנה, הן שעוזרות לילד להגיע אל התובנות הנכונות בכוחות עצמו.

פרפראות

"אלה מסעי בני ישראל" (ל"ג, א')

מסעות בני ישראל החלו ביציאת מצרים והסתיימו בכניסה לארץ ישראל. כמו כן, עוברים על כל נפש יהודית מ"ב מסעות, המתחילות בצאתו מרחם אימו, ומסתיימות בכניסתו לארץ החיים העליונה הנקראת ארץ ישראל.

מכך יסיק אדם, שכל הדברים שעוברים עליו בעולם הזה, הם בעצם מסעות. מסעות נפשו אל נקודת תכליתה. אשרי מי שזוכה לסיים את מסעות חייו בשלום ולהיכנס לארץ החיים כשהוא שלם ברוחו ונפשו.

(הבעל שם טוב הקדוש)

"ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאייהם" (ל"ג, ב')

מהי כפילות הלשון 'מוצאייהם למסעיהם' – 'מסעיהם למוצאייהם'? ומדוע בתחילה נאמר 'על פי ה'', ואחר כך לא נאמר?

המסעות והתחנות, הם בעצם אורות גנוזים מאוד שהאדם יכול להתקרב על ידם אל השי"ת. בחיננו, אלו צמתים שונים שאנו פוגשים שוב ושוב, שלאמתו של דבר, מכילים הזדמנויות בלתי נשנות להתעלות והתקדמות. בסכלותו, הופך האדם לפעמים את הסולם למגלשה. 'קברות התאוה' למשל, הוא מקום המסוגל להשגת מידת החכמה שמכוחה נקברים ונאבדים כל התאוות. מה שקרה בפועל, שהאנשים נקברו

בתאוותם... 'תבערה' הייתה מסוגלת להתלהבות בעבודת ה', אך בסופו של דבר, 'שם בערה בהם אש ה'.

זו כוונת הכתוב: משה רבינו כתב את 'מוצאייהם למסעים על פי ה'', התמורות המופלאות שמשוגלות המסעות לחולל כשהן בצורתן כפי שעשה אותן ה'. אמנם, 'ואלה מסעיהם למוצאייהם', בסופו של דבר אירעו במסעות דברים שונים לחלוטין...

(דגל מחנה אפרים)

"וייסעו מחרדה ויחנו במקהלות" (ל"ג, כ"ה)

כשקרין מחומר עומד להתפלל בפני מלך מלכי המלכים הקודש ברוך, הוא נתקף חיל ובעתה: "מי אנוכי שאזכה להתפלל לפני הקדוש ברוך הוא שהוא א"ל גדול ונורא, ואנוכי איש חוטא והכעסתי שמו הגדול במעשי הרעים... ואיני כדאי וראוי להזכיר שמו הגדול הגיבור והנורא, ומכל שכן להתפלל לפניו ולזכור שמו הגדול כמה פעמים". לזאת העצה היעוצה היא להתחבא בתוך מנין יהודים וגדול כוחה של תפילת רבים.

זהו "וייסעו מחרדה", אם רצונך להינצל מן הפחד שבעמידה בתפילה, "ויחנו במקהלות", דבק עצמך במקהלות ישראל, והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים.

(הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן)

ענייני סעודה – א'

בכל סעודת מצווה, יקפיד אדם להושיב עניים ואביונים על שולחנו, כי בכך מסיר מעליו את חמת המקטרג, וכמו שכתב בספר הזוהר הקדוש: רבי שמעון אמר, כל מי ששמח במועדים ולא נתן חלק לקודשא בריך הוא, הרי הוא נקרא 'רע עין' והשטן שונא אותו, ותיכף בא השטן ומקטרג עליו וכמה צער נגרם לו בשביל כך... משום שאותם מסכנים הם חלקו של הקדוש ברוך הוא, והקב"ה מבקש לשמח את המסכנים... ואם רואה הקב"ה שאין לו בסעודת החג עניים לשמחת את ליבם, אזי הוא בוכה ומבקש להחריב העולם.

והובא במדרש (תנחומא האזינו ח'): מעשה באדם אחד עשיר גדול ומקובל והייתה לו בת אחת יפת תואר מאד וחסידה, ונישאת שלש פעמים לשלשה בני אדם ובכל לילה ראשונה של נישואיה, למחרת מוצאים בעלה מת. ואמרה: לא ימותו עוד בני אדם עלי. אשב אלמנה ועגונה עד אשר יראה המקום וירחם! ישבה ימים רבים והיה לאותו עשיר אח עני מאד במדינה אחרת והיו לו עשרה בנים ובכל יום ויום הוא ובנו הגדול מביאין חבילי עצים מן היער ומזכרין אותן... פעם אחת לא מכרו ולא היה להם מעות לקנות לחם... למחר הלכו ביער ונתעטף רוח האב. זלגו עיני הבן דמעות על עניים ותלה עיניו למרום. הרהר הבן בלבו, נטל רשות מאביו ומאמו והלך למדינת דודו... לסוף שבעת ימים בא הבחור לדודו, אמר לו: שאלה אחת אני שואל ממך, אל תשיבני ריקם. אמר לו דודו: אמור בני מה שתרצה! אמר: זאת השאלה אשר אני שואל ממך, שתתן לי בתך לאישה... כששמע האיש, בכה. אמר לו: אל בני אל, כי בעוונותיי, כך מידתה. אמר לו: על מנת כך! אמר לו: אם על עסקי ממוני אתה קופץ עליה, אל תשאנה ואני אתן לך כסף וזהב הרבה... ראה העשיר הדבר ונתרצה לו ובא לבתו וספר לה את הדברים. כששמעה זאת בכתה וצעקה במר נפשה ותלתה עיניה למרום ואמרה: ריבון העולמים תהי ידך בי ואל ימותו כל אלו עלי! מה עשה? קידשה ועשה משתה וקרא לזקני העיר ועשה כילה וישב החתן בתוכה ונזדמן לו זקן אחר והוא אליהו ז"ל וקראו בינו לבינו ואמר לו: בני איעצך עצה נכונה ואל תט מעצתי! כשתשב לסעוד, יבוא אליך עני לבוש בגדים שחורים וקרועים... כשתראהו תקום ממושבר והושיבהו אצלך והאכילהו והשקהו ושמם לפניו בכל כוחך וכבדהו ואל תפל דבר מכל אשר דברתי לך... הלך לו הזקן... כשהתחילו לאכול בא אותו עני וכשראהו החתן עמד ממקומו ועשה לו כל מה שאמר לו הזקן. לאחר המשתה, קרא אותו העני לחתן, הביאו לחדר אמר לו בני אני שלוחו של מקום ובאתי הנה לקחת את נפשך. אמר לו... בבקשה ממך המתן לי עד שאלך ואקח רשות מאשתי. אמר לו: לדבר הזה אשא פניך... בא מהרה הלך לחדר והיא יושבת יחידה ובוכה ומתפללת לקונה... אמרה לו: לא תלך אלא תשב הנה ואני אלך לו ואדברה עמו... מיד גער הקב"ה במלאך והלך.

פניני דברי יאשיהו

סליחה, אני נמצא?

האם מאחורי הפרצוף הנעים המתאים עצמו בכל מקום לקהל ולחברה, מסתתר גם האדם בעצמו? אם כן, מדוע הוא מרגיש כה מדוכא כשהוא מוצא עצמו לבד?! הוא הלא היה אמור לחוש אז את שיא העצמאות והשחרור...

בשיחה עם רופא בכיר ביותר, סיפר לנו הלה, כי במחקר מקיף שנערך, הצליח רופא עולמי למפות כ-700 אגפים במוח האחראים על מרבית התגובות והתחושות, ואף לפתח כלי חשמלי לשליטה בתאי הזולת. המחקר נוסה על בעלי חיים, כשאחר שהרופא הצליח להרגיז היטב שור אלים שפתח לעברו בטיסה מטורפת, שידר לעברו קוד חשמלי מכוון לאגף הכעס, ובין רגע שכח השור לשם מה רץ... הוא עצר על עומדו ובהה סביבו כמי שנחת מהחלל...

המחקר לא קיבל אישור לניסוי על בני אדם, אך פתאום חשבנו, כי זה מה שקורה לבני אדם כבר מזמן... האדם נולד עם מערכת חשיבה ייחודית ביותר, נפש ערכית ועשירה, מידות נאצלות וחינוניות. ברגע שהוא מתחיל לשוטט בין האנשים, כל מה שהוא רצה ומסוגל ויודע, נשכח ממנו. הלחץ החברתי הופך אותו לגרגר אבק בתוך ענן שחור העף לשום מקום. כל סיור ברחוב, קריאה בעיתון, שיחה עם אנשים, הם מטר של שדרים חשמליים התוקפים באגרסיביות את תאי המוח ומרוקנים את האדם ממה שהוא. וזהו. האדם המקורי הלך ותחתנו נשאר פוחלץ חברתי... וכשהוא מוצא עצמו לבד, הוא עצוב, כי האני שבו, חוסל מזמן.

לאורם נלך

הראשל"צ רבי יעקב שאול אלישר זי"ע – כ"ח תמוז תרס"ו

שלא לקבל עוד שדרי"ם מארץ ישראל... עיני הכל נתלו כמובן ברבנו, החכן השלם הבקיא במגוון שפות, ביניהם: לאדינו, עברית, ערבית, טורקית, איטלקית, פרסית ויוונית. השתדלותו של רבנו הותירה רושם כה עז על יהודי אלכסנדריא, עד שמעבר לביטול הגזירה, אף ביקשו להכתירו עליהם כרב... רבנו נאלץ לדחות את ההצעה משום כבוד אימו הישישה שבירושלים.

בשנת תרכ"ט נקרא לכהן כראש בית הדין בירושלים, ובשנת תרנ"ג כבר היה לרבה הראשי אחר שמונה לכך על ידי הממשלה הטורקית. פקחותו המיוחדת עמדה לו להציל קהילה שלימה מישראל, בסיפור שנרשם על ידי כתבי הקורות. במכתב בהול שהגיע לביתו ועליו היה חתום רבה של נובומינסק, נתבקש להודיע, כי יהודים אלו ואלו שהעידו במספר ערלים שהרגו את הנפש, הינם עדי שקר. זאת כדי להציל את העיר מפרעות. בחכמתו הבין שהמכתב שקר, והודיע על אי יכולתו להתערב. במפתיע הייתה תשובתו של רבי שמואל סלנט, זהה להפליא... למפרע נתברר כי המכתב היה שקרי ושההיענות לו, דווקא היא הייתה גורמת לפרעות... השאיר אחריו ספרים נכבדים בהלכה ובאגדה ובנים וחתנים גאונים ורבנים מופלגים. זי"ע.

רבנו נולד בשנת תקע"ז בתוך בוסתן נאה של גאונים ומצוקי ארץ, אך גם בצל רדיפות ונגישות שחרטו בליבו את זכר הוריו, כגיבורי רוח. אך בן שבע היה כשאביו רבי אליעזר ירוחם שהוכרח להימלט מצפת, נכלא בעכו, נמלט ללבנון, דמשק, ושב והותקף בירושלים - נפטר לבית עולמו. המושל האכזר של צפת, עבדאל פאשה ימ"ש, לא הניח לו גם כעת ורדף את האלמנה והיתום באמצעים מרושעים. בחסדי שמים שבה ירושלים ונכבשה מידי של הצורר, על ידי מוחמד עלי, הפאשה של מצרים, ואז הייתה לו הרווחה.

בשנת תקפ"ח נישאה אימו האלמנה לגאון המקובל רבי בנימין נבון ששימש אז כראש בית הדין של ירושלים, ומאז קיבל הנער משענת ורוחנית איתנה. אביו זה קיבלו כתלמיד בין תלמידיו ואף הוא חקקו בליבו לעד כרבו המובהק.

שמע חכמתו ותבונתו המיוחדים, עשו להם כנפיים, והגיעו עד דמשק שבסוריה, משם הזעיקוהו בדחיפות ליישב סכסוך מר. באותו פרק אף ניצבו תושבי ירושלים בפני צרה גדולה. הקהילה היהודית באלכסנדריא, החליטה

מאמר החכם

אנשים נרתעים מלעשות דברים, מפחד הכישלון... ואינם יודעים כי צער ההחמצה גדול על צער הכישלון...

עיניים צופיות

טרם פתח הצדיק רבי משה מסלאוויטא, את דפוס סלאוויטא המפורסם, חשש מאוד נוכח העלות הגדולה של קבלת רישיון שלא הייתה בהישג ידו. הוא נכנס לשטוח את לבטיו בפני הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל ה'תניא' שהרגיעו לאלתר: אם לעצתי תשמעו, בדרך נסיעתכם, כנסו לעיר מאהלאב, שם תמצאו מלמד תינוקות בשם ר' ישראל. סעו עימו לוויילנא ומשם תצמח ישועתכם...

מה לעיר וויילנא ולרישיונות המתקבלים בפעטערבורג? ומה למלמד תינוקות עלום בשם ר' ישראל, ולקבלת רישיון העולה הון עתק? רבי משה היה חדור אמונת צדיקים ויצא לדרך שמו וטוב לב. עם הגיעו למאהלאב, פנה מיד לתור ולדרוש אחר מלמד בשם ר' ישראל... אנשי העיר ששמעו מפיו לשם מה הוא זקוק לאותו ר' ישראל, מילאו פיהם שחוק. ליהוי ידוע לכם, כי מעבר לשפת אשכנז השגורה בפיו של המלמד, אינו יודע מילה בשפה אחרת. כיצד יוכל לסייע לכם בחלונות השלטון הגבוהים?! רבי משה לא השיב לטענותיהם, רק דחק בהם להמציא לו את ר' ישראל.

ור' ישראל הגיע, מושועשע מההלצה. נכונה השמועה כי אתם מבקשים אחרי? אכן! השיב רבי משה. נסע? המלמד היסט. איך ארשה לעצמי להפסיד דמי מלמדות של שבוע ויותר? הצדיק הרגיעו. כל דמי המלמדות עלי. ניהא! הסכים המלמד והחיוך לא מש מפיו...

בוויילנא התקבלו בביתו של הגביר המפורסם ר' מאיר רפאל'ס, שאף הוא חדור אמונת צדיקים היה כרבי משה והמתין לראות איך ייפול דבר. הבעיה הייתה עם המלמד... אך חלף שבוע לשיבתם בוויילנא, החל לקצוץ ולרטון על הדרך המיוותרת, כשכל רמז לסימונה לא נראה באופק... כדי להפיג את צערן, החליטו רבי משה ור' מאיר, להוציא לטיול בכיכר העיר...

הייתה זו שעת צהריים וכיכר העיר הייתה ריקה מאדם. רק דמות אחת לבושת שררה, נעה במגעלים סביב הכיכר. מזוית עינו הבחין ר' מאיר, כי השר אינו חדל ללכסן מבטים לעבר המלמד... שוב ושוב התקרב לעברם, נועץ מבטים במלמד הצועד במרכז. ר' מאיר לא כלא את סקרנותו. סליחה כבוד השר! שמה מותר לי לדעת מה מעניין אתכם בידידנו?

בוודאי תוכל לדעת! – אישר השר. אך קודם הבה נשאל אותו בעצמו. מלמד אתה, הלא כן? עיני המלמד התעגלו בתדהמה. הוא סקר את השר שמולו מכף רגל

ועד ראש ולא הבין כלום. איך מכיר אותי? המלמד עדיין בהלם. לא! משום מקום! תיכף תיזכר!... חייך השר. הלא הנך גר בשאקלאוו!...

מה פתאום? – המלמד. השר כיווץ את עיניו. לא יתכן!... אוי! תפס המלמד בפחדתו... בוודאי! לפני עשרים שנה התגוררתי בשאקלאוו... נו! אמר השר. המעשה אכן אירע לפני עשרים שנה... הוא שלף כרטיס ביקור מהודר מכיסו ותקע לעידי המלמד. מחר בשעה עשר, התייצב בחדרי!

אך הסתלק השר החל המלמד לגמגם במבוכה. הלא אינני מבין מילה ברוסית, כיצד אוכל לשוחח עימו?! ר' מאיר הרגיעו: כפי שאני רואה אותו, מדובר בשר גדול מאוד שבוודאי בקיא גם בשפת אשכנז...

למחרת בשעה עשר, התקבל המלמד בחדרו של השר בחיבוקים נרגשים ובשפת אידיש עסיסית... הלא אני זלמן, בנו של שמעון הקצב!... בין רגע פילח הזיכרון במוחו של המלמד. דמעה צורבת גלשה מעינו של השר. אתה זוכר בוודאי את אותו מקרה בו כלא אותי המשמש בכלוב בבית הכנסת בגין עבירה בה נכשלתי... ימים על גבי ימים ישבתי לבדי בכלוב, כשכל נער וזקן ורוקקים בפני אגב קלה נמרצת. מצבי הגופני היה ירוד ביותר, וכמעט נפחתי את נשמת. כשליה אחד התגנבת אתה לבית הכנסת, ריתכת את הסורגים ושילחת אותי לחופשי... אני חב לך את כל חיי! המלמד הביט בעיניים מצועפות בשר שהמשיך להרצות: מאז עברו עלי הרפתקאות שונות עד שהתקרבת למלכות ונהיית לאחד משרי הממלכה הגדולים. רצוני לגמול לך על חסדך עימי! השר שלף מכיסו אלף אדומי זהב והגיש למלמד ההמום. מידי חודש תקבל ממני קצבה כזו...

כעת ספר נא לי מה מעשיך בוויילנא? המלמד סיפר במבוכה על המסע המוזר אליו צורף, בניסיון להשיג רישיון דפוס בדרך לא דרך... חדל! ציווה השר. הוא שלף את חותמתו והנפיק לאלתר רישיון הפעלת דפוס כתוב וחתום כדין. חנים אין כסף... רק שתדע! הפטיר השר. אם הייתם נוסעים לפעטערבורג, כי אז הייתם שבים בלי כלום. אני הנני הסמכות היחידה המורשית להעניק רישיונות דפוס, וכפי שענייןך רואות, מושבי כעת בוויילנא...

לאושרם ושמתחם של החבורה לא היה גבול. עין בעין נוכחו בכוחו הרב של הצדיק ועיניו הצופיות על פני ארצות וימים. אותו מלמד ממאהלאב, כבר לא חזר למלאכתו, רק ארז את מיטלטליו ובא לחסות בצל אילנו הגדול של בעל ה'תניא' בלאדי.

לוז - ד'

בגיליון הוקדם, הגיעו שליחי קהילת קושטא המחפשת את דוד המלך, לירושלים, ולמרבה הפתעתם, קידמם רבה של ירושלים בהבנה ובנכונות. לינו פה הלילה! ציווה על השליחים - ואעשה שאלת חלום כיצד לסייע לכם. עם בוקר אמר הרב לשליחים: את מבוקשכם תמצאו בעיר לוז! בטעות הגיעו השליחים לעיר לו שהייתה ידועה בזמנם, אך רבה של לוז הבהיר להם כי הכוונה בוודאי אל לוז הקדומה המופיעה בחז"ל, שאנשיה חיים לעולם. (נשים לב, כיצד אמירת "דוד מלך ישראל חי וקיים" המורה על חיים נצחיים, גורמת לחיפוש אחר חייו הנצחיים של דוד המלך, ואיך הדרך לכך חולפת דווקא בעיר לוז, עיר החיים הנצחיים).

כעת צעדו בעקבות שליח מיוחד שהתלווה אליהם בהוראות הרב, בדרך אל לוז הקדומה. אל העיר עצמה לא יכול היה השליח להכניסם. היא מבוצרת מאחורי מחסומים על טבעיים, חבויה בצל סלעי עד. כל מה שהשליחים ראו היה אילן גדול ולמרגלותיו מקווה מים. אם תזכו – אמר להם השליח המיוחד – יצוץ משום מקום שומר העיר, ויראה להם את הפתח העובר דרך גזע העץ! (הדברים תואמים את דברי המדרש

בראשית רבה: למה נקרא שמה לוז? רבנן אמרו, מה לוז אין לה פה, כך לא היה אדם יכול לעמוד על פתחה של עיר. אמר רבי סימון: לוז היה עומד על פתחה של עיר. ר' אלעזר בשם ר' פנחס בר חמא אמר: לוז היה עומד על פתחה של מערה והיה לוז חלול והיו נכנסין דרך הלז למערה ודרך המערה לעיר).

השליחים הבינו כדי לזכות להופעת השליח, עליהם לטבול במקווה. כשהביטו לתוך המים, חשכו עיניהם. נחשי צפע שרצו בתחתית הבור, וכשאך הבחינו בהם, הזדקרו באחת וחשפו מלתעות רושפי ארס. אחד השליחים החליט שהוא הולך במסירות נפש, פשט את בגדיו, טבל במהירות ונמלט כל עוד נשמתו. השליח השני ניצב על פתח הבור מבועת.

כעת פתחו השליחים באמירת התילים והתחננו בפני השי"ת שישלח להם את שומר העיר העלום, שיחשוף את הפתח הטמון בגזע הלז. לפתע הופיע איש, חשף את הפתח שבאילן והורה לשליח שטבל לבוא אחריו. השליח השני נותר משתומם לצד גזע העץ. כשהבין שלא יוכל להיכנס, פתח בתפילה להצלחת חברו.

08.852.0.852 אפא